

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod:	29 Ebrill 2014
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill/Paul McGrady
Awdur yr Adroddiad:	Richard Weigh, Prif Gyfrifydd
Teitl:	Adroddiad Cyllid

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arnynt ar gyfer 2013/14. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi diweddariad ar sefyllfa ariannol bresennol y cyngor.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod aelodau'n nodi'r cynnydd yn erbyn strategaeth y gyllideb y cytunwyd arni.

4. Manylion am yr Adroddiad

Mae'r adroddiad yn rhoi crynodeb o gyllideb refeniw y Cyngor ar gyfer 2013/14 (Atodiad 1). Mae cyllideb net y Cyngor yn £192miliwn. Ar ddiwedd mis Mawrth, rhagwelir tanwariant ar gyllidebau gwasanaeth a chorfforaethol o £1.578miliwn (£1.412mil y mis diwethaf) sy'n cynrychioli amrywiad o 1.24%.

Mae **Atodiad 2** yr adroddiad yn dangos y cynnydd hyd yma yn erbyn yr arbedion a amlygwyd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig ar gyfer 2013/14. Cytunwyd ar darged arbedion o £3.061miliwn ar gyfer y flwyddyn ac mae 94% wedi cael eu cyflawni sy'n gyfanswm o £2.862miliwn.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheolaeth effeithiol o gyllidebau refeniw a chyfalaf y cyngor a chyflawni'r strategaeth gyllidebol a gytunwyd yn sylfaen i weithgareddau ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'r naratif sy'n cefnogi rhagolygon gwasanaeth wedi ei nodi isod lle bo angen:

Gwella Busnes a Moderneiddio – Mae'r tanwariant wedi cynyddu £12mil, o ganlyniad i oedi yng nghynnydd y prosiect digideiddio, ac mae bellach yn dangos tanwariant o £99mil. Argymhellir bod y tanwariant pellach hwn yn cael ei ddefnyddio i ariannu'r prosiect digideiddio yn 2014/15 sy'n ffurfio rhan o'r agenda foderneiddio gyffredinol.

Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd – Mae symudiad £50mil yn ymwneud â ffioedd cyfreithiol a gafwyd mewn perthynas â Phrosiect Gwella Tai Gorllewin y Rhyl.

Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol – mae'r tanwariant yn parhau fel y rhagwelwyd y mis diwethaf. Mae lefel y rhagamcanion yn dal yn cynnwys nifer o ragdybiaethau a fydd yn parhau i gael eu hasesu yn ystod yr wythnosau nesaf ac adroddir arnynt yn yr adroddiad canlyniad terfynol. Mae'r canlyniad yn tybio bod adnoddau yn cael eu tynnu o Gronfa Cynnal a Chadw Wrth Gefn y Gaeaf mewn perthynas â chostau a dynnir yn ystod mis Ebrill 2013 yn dilyn yr eira trwm ar ddiwedd mis Mawrth.

Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd – mae'r symudiad ers y mis diwethaf yn ymwneud â ffioedd cynllunio a dderbyniwyd ymlaen llaw yn cael eu cymryd i gronfa ffioedd cynllunio wrth gefn fel y cytunwyd gan y Cabinet ym mis Mawrth.

Gwasanaethau Oedolion a Busnes - mae'r tanwariant wedi cynyddu £74mil ers y mis diwethaf. Mae rhan o'r symudiad yn ymwneud â grant ar gyfer 2013/14 yn cael ei ddyfarnu ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol. Y prif resymau dros danwariant y gwasanaeth yw effaith yr arbedion a wnaed yn erbyn cyllideb 2014/15 yn cael eu gwireddu yn gynnar ac incwm y Polisi Codi Tâl yn fwy na'r swm a gyllidebwyd. Mae angen rhan o'r tanwariant (£31mil) yn 2014/15 i ariannu costau terfynu sy'n ymwneud â swyddi a gyllidir gan grantiau. Y cynnig gwasanaeth yw i'r gweddill gael ei ddefnyddio i ariannu dau brosiect gwario i arbed - un wedi'i anelu at ddatblygu tîm o weithwyr a hyfforddwyd yn alwedigaethol i leihau llwyth gwaith staff a hyfforddwyd yn broffesiynol ac ail i ddatblygu tîm i helpu i ailasesu pecynnau gofal.

Gwasanaethau Plant – mae'r tanwariant a ragwelir yn £574mil yn awr (adroddwyd £549mil y mis diwethaf). Mae'r arbedion ychwanegol o ganlyniad i'r oedi wrth gwblhau'r ymgyrch farchnata maethu/mabwysiadu sydd bellach yn cael ei symud ymlaen i 14/15 a chael gwybod yn hwyr am gyllid grant ychwanegol. Mae angen tua £96mil o'r tanwariant i gyllido offer moderneiddio TGCh (dyfeisiau a ddelir â llaw, ac ati) sydd wedi'u harchebu ond ni fydd yn cael ei dderbyn tan yr haf.

Mae'r gwasanaeth hefyd yn ystyried cynigion buddsoddi i arbed a allai hwyluso gwelliannau i lety rhai gofalwyr maeth a fyddai o bosibl yn lleihau nifer y lleoliadau maeth a brynwyd gan ddarparwyr annibynnol. Mae'r cynnig yn dal i gael ei ddatblygu, ond gallai buddsoddiad o £250mil greu pump o leoedd ychwanegol. Gallai'r arbediad cyfartalog fesul lle fod oddeutu £37mil fesul lle, y flwyddyn.

Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden - Y ddau brif reswm dros y gwelliant o £46mil yw cyllid grant ychwanegol yn cael ei ddyfarnu i'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd a mentrau Gofal Plant Dechrau'n Deg, yn ogystal â mwy o aelodaeth mewn cyfleusterau hamdden. Y cynigion gwasanaeth yw bod y tanwariant yn cael ei gario ymlaen i ariannu gwaith i wella cyntedd Theatr Pafiliwn y Rhyl, gwelliannau i'r cyfleusterau newid yng Nghanolfan Hamdden Rhuthun a phrynu pabell fawr (tua £20mil) a fydd yn arbed arian ar gostau llogi blynyddol.

Adnoddau Dynol Strategol – mae'r tanwariant wedi gostwng gan fod y gwasanaeth wedi ad-dalu benthycia darbodus yn gynnar i greu arbediad referniw y flwyddyn nesaf.

TGCh a Thrawsnewid Busnes - Mae'r gwasanaeth bellach yn dangos tanwariant o £174mil. Mae'r cynnydd bach yn gysylltiedig ag oedi wrth ddarparu gwariant a ymrwymwyd ar uned dosbarthu pŵer yr Ystafell Gweinydd (£12mil) a'r Cydbwyswyr Llwyth yn ymwneud â'r gwasanaeth a ddarperir i ysgolion (14mil). Argymhellir bod y symiau hyn yn cael eu cario ymlaen i gyllido'r gwariant ymrwymedig hwn yn 2014/15. Fel yr adroddwyd yn flaenorol, mae gweddill y tanwariant yn ymwneud â gweithredu'r Strategaeth TGCh sy'n wariant ymrwymedig yn 2014/15.

Gwella Ysgolion a Chynhwysiant - Mae'r gwasanaeth erbyn hyn yn dangos tanwariant o £71mil. Mae'r gwasanaeth yn gofyn bod £14mil o'r tanwariant hwn yn cael ei ddefnyddio i helpu i reoli'r gostyngiad mewn cyllid grant yn 2014/15. Mae'r gwasanaeth wedi gofyn o'r blaen bod £45mil o'r tanwariant yn cael ei gario ymlaen er mwyn helpu i ariannu costau sy'n ymwneud ag ailstrwythuro sy'n cefnogi effeithlonrwydd yn 2014/15.

Ysgolion - ar ddiwedd mis Mawrth mae'r rhagamcaniad ar gyfer balansau ysgolion yn £3.405miliwn, sy'n symudiad cadarnhaol o £535mil ar y balansau a ddygwyd ymlaen o 2012/13 (£2.870miliwn). Mae'r cyngor yn cefnogi dwy ysgol sydd mewn anhawster ariannol ac mae disgwyl i'r gefnogaeth barhau yn 2014-15. Mae'r Gyllideb nad yw'n ddirprwyedig yn rhagweld tanwariant o £99mil ar hyn o bryd.

Cyllidebau corfforaethol - mae'r symudiad yn ymwneud â chyfran y cyngor o rwymedigaethau sy'n gysylltiedig â dirwyn y prosiect Teledu cylch caeedig rhanbarthol i ben (£28mil).

Disgwylir i'r amcangyfrif o gyfanswm dileu dyledion yn y flwyddyn ar gyfer Trethi Annomestig Cenedlaethol fod yn £520mil (£252mil y llynedd) a £182mil ar gyfer Treth y Cyngor (£228mil y llynedd).

Rhagwelir y bydd cronfeydd arian wrth gefn y **Cynllun Corfforaethol** yn £14.7miliwn erbyn diwedd y flwyddyn, gan adael gofyniad ariannol o oddeutu £5.5miliwn ar gyfer cyflwyno'r Cynllun.

Rheoli'r Trysorlys - Ar ddiwedd mis Mawrth, roedd cyfanswm benthyciadau'r cyngor yn £141.648miliwn ar gyfradd gyfartalog o 5.63%. Roedd balansau buddsoddi yn £32.5miliwn ar gyfradd gyfartalog o 0.66%.

Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT). Mae'r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn rhagdybio cynnydd mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn o £170miliwn, sy'n welliant o £272miliwn ar dybiaeth y gyllideb. Mae'r rhagolwg Cynllun Cyfalaf Tai yn £7.1miliwn (cyllideb £8.1miliwn). Mae tanwariant y rhaglen gyfalaf yn cynnwys arbedion a wnaed o dendro am gontractau a nifer uchel o 'wrthodiadau' ar waith raglen wella eleni. Byddwn yn cyrraedd Safon Ansawdd Tai Cymru ym mis Ebrill 2014. Amcangyfrifir y bydd dileu dyledion y CRT yn £67mil yn y flwyddyn gyfredol (£9mil y llynedd) sydd yn unol â'r rhagolwg yn y gyllideb.

Mae crynodeb o'r Cynllun Cyfalaf wedi ei amgáu fel Atodiad 3. Mae'r cynllun cyfalaf cyffredinol a gymeradwywyd yn £36.4miliwn ac mae'r gwariant hyd at ddiwedd mis Mawrth yn £32.8miliwn. Bydd cronladau yn dod â'r cyfanswm terfynol yn unol â'r swm a gynlluniwyd o £36.4miliwn. Hefyd wedi ei gynnwys yn Atodiad 3 mae'r gwariant arfaethedig o £6.6miliwn ar y Cynllun Corfforaethol.

Mae Atodiad 4 yn rhoi diweddariad ar y prif brosiectau yn y Cynllun Cyfalaf.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd am y penderfyniad?

Cyflwynwyd crynodeb o'r Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb i'r Cyngor ym mis Chwefror 2013.

8. Pa ymgynghori a wnaed gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Cynhaliwyd heriau gwasanaeth gyda phob pennaeth gwasanaeth ac roedd pob her yn cynnwys cynrychiolwyr o'r pwyllgor craffu a'r Cabinet. Cynhaliwyd gweithdai Cynllun Corfforaethol a Chyllideb gydag aelodau ym mis Medi, Tachwedd a Rhagfyr. Cafodd y cynllun cyfalaf ei gymeradwyo gan y Cyngor ar ôl ei archwilio gan y Grŵp Buddsoddi Strategol ac argymhelliad gan y Cabinet.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n bwysig bod gwasanaethau'n parhau i reoli cyllidebau'n ddoeth a bod unrhyw arian dros ben yn y flwyddyn yn cael ei ystyried yng nghyd-destun y sefyllfa ariannol tymor canolig, yn arbennig o ystyried graddfa gostyngiadau angenrheidiol yn y gyllideb yn ystod y ddwy flynedd nesaf.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol y mae'r cyngor wedi ei wynebu a bydd methu cyflawni'r strategaeth gyllidebol a gytunwyd yn rhoi mwy o bwysau ar wasanaethau yn y flwyddyn ariannol gyfredol ac yn y dyfodol. Bydd monitro a rheoli cyllidebol effeithiol yn helpu i sicrhau bod y strategaeth ariannol yn cael ei chyflawni.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol.